

Memorandum Lokaal Overleg Kinderopvang november 2023

“Pas vrije plaatsen voor kinderopvang in april 2025. Lier kampt met serieus tekort”

HLN – 9/11/2023

Het Lokaal Overleg Kinderopvang is een officiële adviesraad van Stad en OCMW Lier. Naar aanleiding van de nieuwe bestuursperiode 2025-2030 willen we met deze nota zowel de aandachtspunten als een aantal concrete ideeën naar voren schuiven waarmee het aanbod van voor- en buitenschoolse kinderopvang de toekomst van onze stad mee verzekert.

1. Algemeen belang van kinderopvang

Kinderopvang vervult drie maatschappelijke functies die mekaar sterk beïnvloeden waardoor investeringen zich op korte én lange termijn terugverdienen.

Op ***economisch*** vlak is voldoende en betaalbare kinderopvang een voorwaarde voor (de zoektocht naar) werk en opleiding. De sector stelt zelf ook heel wat mensen te werk.

Daarnaast is kwalitatieve kinderopvang een belangrijke schakel in de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Jonge kinderen worden er niet alleen maar opgevangen of verzorgd, elk kind krijgt er ook de kans om te groeien en te bloeien. Deze ***pedagogische*** functie krijgt steeds meer belang en dat is goed, want de hersenen ontwikkelen zich vooral in de drie eerste levensjaren. Hóe de hersenen zich ontwikkelen is bij elk kind gelijk. Het tempo en het aantal neurale verbindingen daarentegen is bij elk kind anders en hangt af van de mate waarin de hersenen worden gestimuleerd. Doorslaggevend hierin zijn de omgeving en de begeleiding door betrouwbare zorgfiguren.

De ***sociale*** functie van kinderopvang tenslotte is het insluiten van kansengroepen en het helpen bevorderen van hun integratie. Onderzoek toont aan dat kinderopvang kansen biedt aan gezinnen in armoede. Ouders krijgen de kans zich op de arbeidsmarkt te bewegen en hun netwerk uit te breiden. Kinderen krijgen de kans op een extra stimulans in hun talige, motorische en sociale ontwikkeling waar deze thuis eventueel ontbreekt.

2. Belang voor de stad Lier

Lokaal krijgt bovenstaande concreet vorm. Stad Lier kan ouders ondersteunen een maatschappelijke rol op te nemen en de ontwikkeling van jonge kinderen helpen optimaliseren zodat ze kunnen opgroeien tot gezonde, evenwichtige volwassenen. Investerings van tijd, middelen én menskracht in de vroege kinderjaren zijn van cruciaal belang in de preventie van o.a. psychosociale problemen en ongekwalificeerde schooluitval.

In het **economische** opzicht wil Lier als centrumstad inzetten op het aantrekken van jonge (tweeverdienende) gezinnen en het potentieel van niet-beroepsactieven aanboren. Een goed aanbod van kinderopvang is daarvoor essentieel. Jonge gezinnen gaan niet kiezen voor een woonplaats waar niet voldoende aanbod aan opvangplaatsen (en scholen) is. Volwassenen die de taal nog moeten leren of nog niet tot de arbeidsmarkt behoren, krijgen hiertoe geen kans indien de kinderopvang (en scholen) daar niet op is afgestemd. Op het **pedagogische** vlak kan Lier een intergenerationele dynamiek van kansrijk opgroeien ondersteunen. Het is bewezen dat kinderen die veel ontwikkelingskansen krijgen in de eigen buurt veelal opgroeien tot gelukkige en betrokken burgers die vaak kiezen om in dezelfde buurt of stad te blijven wonen. Ze worden daar economisch en maatschappelijk actief en krijgen er op hun beurt kinderen voor wie ze opvang zoeken. Daartegenover staat het feit dat in Lier meer dan 15% van de kinderen opgroeit in kansarmoede. Daar waar de kinderkansarmoede-index in de provincie Antwerpen de voorbije jaren is gedaald, is deze in Lier gestegen (<https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/armoede>). Wil onze stad vanuit het **sociale** oogpunt het tij doen keren, moet het niet alleen voorzien in meer beschikbare plaatsen maar ook in dringende¹ en flexibele² opvangplaatsen met ruimere openingsuren. Zo kan een alleenstaande kortgeschoolde Lierse ouder met een kind van 1 jaar zonder uitgebreid netwerk niet gaan solliciteren want er is geen occasionele opvang. Deze ouder kan niet op korte termijn aan een opleiding beginnen want er zijn geen dringende opvangplaatsen. En deze ouder zal niet in een ploegensysteem kunnen gaan werken want er is geen opvang voor 7u 's ochtends of na 19u 's avonds, ook niet wanneer het kind reeds naar school gaat.

Om van een voldoende groot aanbod in een regio te spreken, zijn er 64 kinderopvangplaatsen nodig per 100 kinderen (niet alle kinderen gaan voltijds naar de opvang). Het Vlaams gemiddelde ligt lager met 45 plaatsen per 100 kinderen. Stad Lier zit hier nog onder en heeft slechts 39 plaatsen per honderd kinderen. In concrete cijfers, Lier heeft 1081 kinderen van voorschoolse leeftijd en slechts 420 kinderopvangplaatsen, waarvan slechts 250 met een inkomenstarief.

Naast het professionele aanbod van voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang, is ook aan te bevelen in te (blijven) zetten op het informele aanbod van zowel het eigen netwerk van gezinnen, als burgerinitiatieven, als vrijetijdsmogelijkheden voor schoolgaande kinderen (vakantiekampen, jeugdwerk,....)

¹ Dringende opvangplaats: De organisator houdt een dringende kinderopvangplaats vrij voor een gezin dat binnen de maand behoefte heeft aan kinderopvang omwille van een of meer van de volgende redenen: de ouder werkt niet, vindt plots werk, start plots met een opleiding of er is een acute crisis in het gezin.

² Flexibele opvangplaats: de organisator zorgt voor kinderopvang op atypische openingsmomenten. Dit is een openingsmoment: van minstens 30 minuten voor 7 uur, van minstens 30 minuten na 18 uur of op een weekenddag of/en op een feestdag.

3. Aanbevelingen

Als Lokaal Overleg Kinderopvang, een officiële adviesraad van de stad Lier, zien wij volgende problemen en opportuniteiten in het Lierse opvanglandschap:

3.1 Voorschoolse kinderopvang (baby's en peuters)

Probleem	Opportuniteit
<p>Er zijn te weinig opvangplaatsen in Lier. Ouders (zowel 2-verdieners als alleenstaande werkende ouders als kwetsbare groepen) vinden geen plaats voor hun kind. Opvangvoorzieningen zitten met lange wachttijden, waardoor werkende ouders vaak niet of minder gaan werken. Te weinig jonge mensen kiezen voor een job als kindbegeleider of onthaalouder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opstartpremie voor nieuwe opvanginitiatieven - Jaarlijkse ondersteuning (logistiek vb afvalophaling/-verwerking of ondersteuning bij personeel of premie) voor kinderdagverblijven en onthaalouders - Actieve ondersteuning van de opvanginitiatieven door vb positieve belichting van de job in de stadsmedia ism hogeschoolopleidingen, organiseren van gemeenschappelijke (verplichte) vormingen vanuit het Huis van het Kind, jaarlijkse attentie... - Stimuleren van potentieel nieuwe opvangaanbieders door zo veel mogelijk drempels weg te werken (vb. Versoepeling vergunningen, stedenbouwkundige voorschriften, ...) - Financiering van flexibele en dringende plaatsen of oprichten van een apart initiatief voor dringende plaatsen - Zelf organiseren van een KO: naar analogie van de BKO kan de stad een opvangdienst organiseren voor kinderen van 0-3 jaar - Lokale samenwerking met scholen/VDAB
<p>Er zijn te weinig inkomensgerelateerde opvangplaatsen: Op basis van cijfermateriaal dat de stad aanlevert kent Agentschap Opgroeien het aantal IKT-plaatsen toe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Versterking/uitbreiding van het Loket Kinderopvang zodat volledig en correct cijfermateriaal kan aangeleverd worden aan Vlaanderen/Opgroeien - Administratieve ondersteuning van de KO: Synchronisatie van software van de opvanginitiatieven zodat die compatibel is met software van het loket - Stimulatie van nieuwe opvanginitiatieven om IKT-plaatsen aan te vragen - Bijpassing voor KO die wachten op IKT-subsidies vanuit Opgroeien/Kind&Gezin

<p>Er is een tekort aan dringende en flexibele opvangplaatsen in Lier voor ouders die wensen een korte opleiding te volgen, Nederlandse les te volgen, inburgeringscursus te volgen, te solliciteren, enz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zelf organiseren van formele of (informele) opvangdienst die verbonden is aan inburgeringscursus of Nederlandse les: zo is de drempel lager voor ouders om aan deze lessen deel te nemen en dit neemt druk weg bij reguliere opvang - Zelf organiseren van een KO met voldoende dringende en flexibele opvangplaatsen: naar analogie van de BKO kan de stad een opvangdienst organiseren voor kinderen van 0-3 jaar - Deze plaatsen met ruime openingsuren zijn ook nodig in de BKO
--	---

3.2 Buitenschoolse kinderopvang (schoolgaande kinderen)

Probleem	Opportunititeit
<p>Personeelstekort: kinderbegeleider is een knelpuntberoep. Ook in de BKO is een permanent personeelsverloop en –tekort. Bovendien is de zorgnood van kinderen enorm toegenomen de laatste jaren, en spreekt men terecht niet meer van kinderverzorgers maar van kinderbegeleiders.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Permanente ondersteuning en waardering van het personeel - Aantrekkelijke aanwervingsvoorwaarden en -campagnes
<p>Ongelijke facilitaire ondersteuning voor de scholen</p>	<p>Busvervoer voor álle scholen in Lier</p>
<p>Implementatie van het BOA-decreet: meer ontwikkelingskansen voor kinderen moeten gerealiseerd worden met een vermindering van subsidies van de Vlaamse Overheid</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Structureel meer geld vrijmaken om de huidige dienstverlening te kunnen behouden en uit te breiden naar extra vrijetijdsaanbod voor kinderen na school - Permanente zoektocht naar samenwerkingsverbanden tussen BKO en scholen, verenigingen, particulieren, Huis vh Kind, ... - In het nieuwe decreet wordt de ratio begeleider/kinderen van 1/14 opgetrokken naar 1/18. Om de kwaliteit en de werkbaarheid te kunnen behouden is belangrijk dat de stad 1/14 blijft garanderen.
<p>Huidige vakantie-aanbod onder druk: Vraag naar betaalbare vakantie-opvang wordt steeds groter</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Huidige gevarieerde aanbod moet verder worden versterkt en beschikbaar blijven aan democratische prijzen

Het Lierse aanbod van BKO en speelpleinwerking en kampen biedt grote keuzemogelijkheid aan kinderen en ouders

- Onderzoek of speelpleinwerking onder de huidige vorm (zeer flexibel en met vrijwillige animatoren) houdbaar blijft
- Burgerinitiatieven of bedrijven die met vakantieopvang willen starten ondersteunen, logistiek/administratief/financieel

